

Kassa, május 25.

1865.

FELVIRADÉK.

Harmadik évfolyam

42. szám.

FELSŐ-MAGYARORSZÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint kétszer:
CSÜTÖRTÖKÖN és VASÁRNAP.
Előfizetési díj: egy évre 8 frt. — fél évre 4 frt.

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Bánóczy Ferencz.
Szerkesztő- és kiadó-hivatal: Kovácsutca 380. z. Ruda-báz.

Hirdetések díja: 4 huszóos garmond sor 5 krajczár.
Bélyeg díj: minden beigtatás után külön 30 kr.
Nyilttér soronkint 12 kr. o. 6.

Mit tettünk és mit tegyünk?

III.

A pap is az oltáról él
Közmondás.

Az előbbi cikkben gazdaságunkról szóltam, hasonlítva annak jelenkori fejleményét eddigi pangásával. — Sok teendője van még a nemzetnek e téren, hogy a külföld gazdasági iparát megközelítse. Ezeket elősorolni czéлом nem lévén s e részben az időszakonként megjelenő jónál jobb gazdasági könyvek tanulmányozására utasítván az illetőket, zárpontul felemlítém országunk olykor felesleg termése egy részének megtakarítása és a külföldi kereskedelmi összeköttetés mulasztatlan eszközése szükségességét. — Lássuk már most röviden mit tett a nemzet az irodalom terén s mi teendője?

Még e század elején zagyva nyelven beszélünk és irtunk. — A helyett, hogy nyelvünk szegénységét beismerve, hiányait pótolni, hibáit igazítani igyekeztünk volna; érdemül tekintők, ha irományainkba, ferde fogalom folytán, tudósságot tüntető latin szavakat keverhetünk s társalgási beszédünket francia és német szavakkal cizomázhattuk. Sőt voltak nagy uraink közt olyanok is kik lealacsonyítónak vélték nemzeti nyelvünkön társalogni

Ki a haza üdvét pénzért adja el, szerintem nem oly bűnös, mint az említettek; kik nem is anyagi érdekből, hanem csupán könnyelmű nyegleségből igyekeztek e nemzetet — saját nemzetüket — clett egyedül biztosító ősi nyelvétől s így mindenétől megrabolni. — Az ő hallos bűnök az, hogy a magyarnak önálló nemzetiségéről most sincs a külföldnek kellő fogalma, ismertetési törekvésünk ellenére is. — Éppen azon korban, midőn más nemzetek legnagyobb haladást tőnek a mivelődésben, gátot vetettek e korcszülöttek nemzetünk versenyhaladásának. — Hátra maradtunk mindenben, főleg az irodalomban. Nemzeti irodalmunk nem is létezett; mert a mi volt, csak ponyvairodalomnak nevezhető. — Tudósaink is, mondhatni, csupán egyházi vagy jogi munkálatokra szorítkozva, a latin nyelvet használhaták irodalmi nyelvvül. — Megsemmisülés szélén állt nemzetiségünk, — és kik ide vezették, a mult és jelen század torzszülötti valának. — És szintén századunk támasztott e veszély közepette megváltókat, kiket a nemzet büne küzdterre hívott és elhanyagolt nyelvünk javítókai s irodalmunk apostolai-ként léptek fel. Az értelmetlen közönség gunynyal tetézte őket; ők pedig babér koszoru helyett, megelégedtek a martir koronával. — Miénk az érdem, hogy most már koszoruzott hantok alatt pihenik guny-tetézett éltük fíradalmait.

Korunk nagyjai — szívükre véve az elődök bűnét s a nemzet őrszelleme kiengesztelésül nagy nevékhöz illő áldozatot hozva, megvetették a „magyar tudós-társaság” alapját. — E nagy horderejű vívmány fokozá az irodalmi pályára hivatottak szorgalmát és irodalmunk néhány év óta nagy haladást lőn, s nyelvünk kifejezett. — Nem vagyunk többé szükében a gondolatinkat kifejező szavaknak. — Bátorító harcziivalgást, szerelmi édelgést, bosszút, engesztelődést, átkot, áldást, bánatot, örömet, káromlást és imát nincs nemzet, mely a magyarhoz hasonló hatással egyiránt bírna kifejezni. — Már most elmondhatjuk, hogy van a külföld által is figyelemre méltott széptani, szónoklati és tudományos irodalmunk is. — És ki érdeme ez? — Egyeseké; de nem az ősszes nemzeté.

Dicsekedhetik-e a nemzet, hogy az irodalom pártolás

által ösztönt ad az íróknak? — Nem; mert csupán keblük ösztönéből küzdenek ők, nélkülözések közt, e hálátlan pályán és éltük hosszán szolgálván a nemzetnek, elhunytak után árvaik könyörödmányra szorulvák. — Anyagi jólétre nem emelt még nálunk senkit az irodalmi pálya. — Ki lehet mondani bátran, hogy nem pártoljuk kellőleg irodalmunkat. — Csodálandó íróinknak kitartása, oly csekély levén életeterejüket időnapelőtt felemészítő munkájuk díjaztatása, a könyvet vásárolni szeretők jelentéktelen száma miatt, hogy bevégzett művök után gyakran csak pipatüzzel melegített szobában kényszerítvők újabb munkához fogni. — A könyvkiadót nem lehet vádolni a csekély díjazásért; mert kiadott könyveit nem bírja elárusítani. — Mi ennek az oka? — Tán az általános pénzszükség? — Nem! — Oka a közönség érdektelensége az írók iránt.

Sok nagyuri és szegényebb háznál megfordulhatunk, hol tulságos értékű, felesleges és sok helyt rangon felüli butorzat, ékítmény tölti a szobákat, — az állványokat testes tajtipák serege s értékes csecebecsék díszesítik stb. — de könyvtárt — mi a külföldön minden valamire való háznál szemlélhető — csak igen, de igen ritkán fedezhetünk fel. Ez okozza nálunk íróink nem irigyelhető helyzetét. — Mellőzné a főrangú évenként csak egy darab értékes fényűzési cikknek bevásárlását, — a középosztályu ne utánozná emezeket s teszem fel érné be egy krajczárral olcsóbb szivarral, — a városi polgár kevesebbszer rándulna ki a zöldbe s érné be otthon azon estebéddel, melyet háza népe élvez — és az ily módon megtakarított pénzösszegnek csak egy része fordítatnék irodalmi termékek megszerzésére; bizton merem állítani: fokozva lenne az irodalmi szorgalom és ezen lendület folytán mi hamar elérnénk e téren a legmiveltebb nemzeteket.

Kérdem már most: nem lehetne-e ilyenemü nélkülözést tenni nagyobb nyereseményért? — Miért ne; csak akarni kell, hogy megmeneküljünk az önvádtól; miszerint nem fizetve le az irodalom számára tartozott adót, buktattuk a nemzet testébe véit öntő hírlapokat s tehetségdus írókat pályájukról a nyomorszülte kétségbeesés útjára tereltük.

Uraim! a munkás méltó az ő bérére; íróink pedig a nemzet napszámossai levén, nemzeti kötelesség lelki élvezet nyújtásukat anyagi támogatással viszonzani; — mert éhen, tollal sem lehet dolgozni.

(Folyt. köv.)

A gazdaszat alapelvei.

XI.

A hamis porcellán, abban különbözik a valódi porcellántól, hogy az agyag az égetésnél nem olvadt meg, csak keménynyé égett, s likacsosságát megtartotta.

Készítése az anyagnak épen ugy iszapolással történik, mint a porcellánál; vegyítésével azonban az agyaghoz, mely már bizonyos mennyiségű vaséleget tart, nagyobb mennyiségű kovasavat adnak.

Idomítása és szárítása egyenlő a porcellánéval; — égetése azonban megfordítva történik. Ennél t. i. az első égetésnél adnak izzó hőfokot, miáltal az edény lehetőleg össze huzodik s likacsossá lesz. Úveg mázza szinte az edény anyagából készül, s hogy igen könnyen olvadható legyen ólom éleggel keverik, és az edényvel épen ugy bálnak el, mint a porcellánál. Égetése csak oly hő foknál történik, melynél a máz megolvadt, de az edényvel össze nem forrt. Ha sok óloméleg kevertetett

az anyaghoz, a máz hamar megrepedezik, s a kés után az edénytől fölpatnog.

A kereskedésben jó elő egy porcellán faj, melyet Wedgevodnak neveznek. — Ez is hamis porcellán, melynek anyagja egész átalán feketére vagy kékre van égetve, a benne levő fest anyagok által szinezetlvén.

Ezen hamis porcellánok készítése lényegesen kevesebb fáradság, szorgalom és pontosságot igényelvén, áruk is lényegesen olcsóbb, annyival inkább, mert az égetésnél sincsenek az elromlásnak ugy alávetve, mint a valódi porcellán.

Azon edény tehát, melyet a kereskedésben (Steingut) ködedény név alatt hoznak forgalomba, mint láttuk hibásan nevezetik annak.

Mert a valódi ködedény az, melyet olaj, némely savak és az ásványvizek tova szállításához kőkorsóknak szoktak használni.

Ennek anyaga a tűzben szinte megolvasztatik — félig — mint a porcellán, melynél fogva a folyadékokat magán átszűrteni nem engedi.

Az agyag melyből készítik, csak közönséges és vas tartalmu, melynek olvashatóságát, mész vagy égvény bekeveréssel fokozzák. — Csak egyszer égettetik, de addig fokozott tűzben, míg olvadni kezd, midőn egy pár marok vizes sőt hintnek a kemenczébe: miáltal az edény vékony, fényes mázt kap.

Ettől nem sokban különbözik a közönséges fazekas edény, mely vas és mész tartalmu, majdnem mindenütt találtató agyagból készítetik.

Ennél már épen nem alkalmazhatik az iszapolás, hanem a vastagabb kövecs részek kézzeli áttépés közt választatván el az agyagtól, lábbal kitaposzák, télen kifagyasztják, s azután felhasználják. Égetésük csak vörös izzó hőnél történik, a reájuk adott máz pedig annyira ólomtartalmu, hogy igen csekély hőfoknál megolvad.

Munkásoknak, kik a hév napon dolgoznak nagyon czélyszerű lenne oly korszókat használni, melyek kívül belül máztalanok. A cserép edény ugyan is ha máztalan, a vizet magán átszivárogni engedvén, a léghuzammál az előre tolokodó meleg lég abból oly sebesen elrepül, hogy az ilyen korszókba szedett meleg folyóvíz is, a fentirt oknál benne képződő hidegnél fogva pár perc alatt ihatóvá lesz.

Ezen sorba jönnek a közönséges fedő cserépek és építő téglák is, melyet a gazdasznak magának kell előállítani.

A jó téglák megkivántatóságai, hogy égetésük után pengjenek, hogy likacsosságot tartsanak, mely által a vizet beszívhatják, de viszont el is bocsáthatják, — hogy ne májjanak, s ne virágozzanak.

Eként a téglá jósaaga annak anyaga és égetésétől föltételeztetik. Mihez képest igyekezni kell, hogy a téglá jól kiégettessék, és mész tartalmu részekkel ne kevertessék, különben mállani fog. — Azon téglák, melyek fakók, világos veresek, nem csak azért nem jók, mert nincsenek jól kiégtve, de azért is, mert az agyagban levő vaséleg, a hőfok kicsinységénél fogva vegytanilag nem egyesült az agyaggal, tehát még mindig külön vált és válni akaró testek, melyek a lég savai behatásánál fogva szét bomlaszthatnak. — Így hát a fejéres téglá sokkal jobb mert ott a vaséleg már egyült. Ha pedig az agyag só tartalma, és a hő fok nem elegendő volt, a só különválvá marad, és a vizet folytonosan magához huzván, az épületben foltos színeket csinál.

Magyarországon edény és téglára legjobb agyag Gömör megyében Halusánban találtatik, melyből az ugy nevezett tűz álló téglákat is szokták készíteni. Ilyen agyag használtatik a porcellán dobozokhoz is, de melyekhez a porcellán cserepet poritva szokták keverni, — e vegyíték Chamottnak nevezetik.

K G.

Még egyszer a jótékonyzélű műkedvelői előadásokról.

Kassa 1865 május 20-án.

A jótékonyzélű műkedvelői előadásokról e lapok 37-dik számában — r. — jegy alatt megjelent felszólalás a műkedvelői előadások életbeléptetésével ideiglenesen megbizva volt választmányt egyenesen felelőssé kívánja tenni, hogy egy bizonyos meghatározott idő alatt e lapok hasábjain adjon számot sáfárkodásáról, s tegye azt, mivel a közvélemény bizalmának tartozik.

Csekély véleményem szerint, ez nem elég alkalmas mód megtörni a jeget, mely a — fájdalom — pártlan közömbösség alatt, szokatlan vastagságra fagyott.

Tudtommal az ideiglenes választmányt csak is e város néhány lelkes lakosa bizta meg az előmunkálatokkal, s a választmány el is járt hivatásában híven mind addig, míg utja el nem záratt.

Nincs helyén e lapok hasábjain elősorolni az okokat, melyek miatt a választmánynak további működését megszüntetnie kellett, azért az, nézetem szerint csakis magánkörben adhat számot sáfárkodásáról, még pedig csakis azon egyéneknek, kiktől megbízatását magán uton vette.

Korántsem akarom én a kérdéses választmányt mentesíteni, erre attól megbizva nem is vagyok, sőt el kell ismernem, hogy küldetésében hiányzott a szükséges tetterő, melylyel minden akadálytalán meg lehetett, meg kellett volna küzdenie.

Két év mult el azóta, két hosszú reményekkel teljes év veszett el, s vele sok üdvös közhasznú cél fosztatott meg filléreitől.

Ha az elmulasztottakat nem nyerhetjük is vissza többé, legalább a régi hibákat ne tetézzük ujabbakkal, a midőn a műkedvelői előadások eszméjét veszni engedjük.

Parlagon hever még mindig a föld, melybe a mag elhintve lett, belé vetettük reményeink jelentékeny részét, parlagon akarjuk-e hát hagyni továbbra is? Nem, ezt tennünk nem szabad, — ne engedjük magunkat elriasztani a kezdet nehézségei által, miveljük földünket vállelve minden erőnkkel, hogy aratásunk majdan annál fényesebb, s a vesztett két év feledék legyen.

Az ideiglenes választmány pedig — annyi felszólalás után — igyekezzék még egyszer és pedig minél előbb megküzdeni azon akadályokkal, melyek két év előtt tevékenysége elé gördültek, hogy ha pedig — mi-

től az ég óvjon — lépései ismét sikertelenek maradnának, mondja el megbizóinak leplezetlenül az okokat, melyek ezéjra kivételében gátolják.

Isten velünk és a jobb remény!

TASNÁDI.

Ujdonságok.

— Kassai polgár és szabómester K. J. ur öt darab aranyat küldött be szerkesztőségünkhez következő lelkes sorok kíséretében: „Tekintetes Szerkesztő ur! Azon meggyőződésben levén, hogy felső Magyarország érdekei s különösen nemzeti nyelvünk művelése céljából Kassán egy magyar lap létezése majd csaknem elkerülhetetlen szükséges, s így annak szellemi s anyagi támogatása minden becsületes és józau érzelmű magyar embernek honfiumi kötelessége, ezennel itt mellékelve 5 a z a z öt darab császári aranyat adok a ts. szerkesztő ur rendelkezése alá, s felkérem, hogy azt a jövő júliusi félévben becses lapja hasábjain megjelenendő s ön által meghatározandó irodalmi műre pályadíjjal kitűzni méltóztassék. Ha mindenki annyit tesz az irodalomért, amennyit tehet, és körülményei megengedik, hazafiumi kötelességét némi részben lerótnak lenni találom. Mely tisztelettel maradván a t. szerkesztő urnak barátságába ajánlván K. J. polgári szabómester.” — Ezen nemes ajánlatot őszinte köszönettel fogadjuk s annál inkább sietünk köztudomásra hozni, mert ily ritka és nagylelkű pártfogás főleg a mai panaszos és szűk időben általános elismerést érdemel. Ha ily támogatói akadnak lapunknak, akkor nem félhetünk, hogy Felső-Magyarország fővárosáról igazolva legyen azon állítás, hogy kebelében nem tud fentartani egy magyar lapot. — A mi a pályázatot illeti, a beküldött öt arany díjat néhány nappal megtoldva, a jövő hó elején fogjuk kihirdetni.

† A keresztjáró három napi szent körmeneten egész hosszú sorát lehetett látni a buzgólkodóknak. Ami leginkább szívhez szólt, az a növendékpapok s pár ezerre menő tanulóifjak szép zengzetű éneke volt. Ma pedig szent Rozália hegyén ünnepli meg a kassai buzgó katolikus közönség Jézus menyemenetele emléknapját. — Szép szokás ez, hisz e kies dombocskán a vallásos lélek egészen oda képzelet magát az árnyas olajfák hegyére, hol ezen s néhány száz év előtt a mai ünnep emléke, a menyemenetel történt.

— Abaujmegye főispánja méltóságos L a n c z y József ur által a megyei törvényszéknél üresedésben volt ülnöki állomásra eddigi központi várnagy és tiszteletbeli szolgabíró Ágh Sándor ur kinevezetvén, az ez által üresedésbe jött várnagyi állomás eddigi irnok és tiszteletbeli kiadó Dióssy Pál ur, ezen megürült irnoki hivatal

pedig Kriston László ur kinevezésével töltesse be; továbbá a szikszói járás első alszolgabírójának lemondása által megürült állomásra Steiger Antal másodszolgabíró, eddigi szakaszának megtartásával, s ennek helyére eddigi első alszolgabírói rendszerinti esküdt és h. ügyvéd Tóth Guszláv ur neveztetett ki.

* A kassai állandó színház t. választmánya f. hó 21-én tartá színigazgató választási gyűlését. Az igazgatói állomásra folyamodtak 8-an, névszerint: Szilágyi Béla, Szigeti Imre, Bényei István, Szuper Károly, Dr. Szabó Gerő, Szathmáry Károly, Gárdonyi Antal és Latabár Endre; ezek közül csakugyan Latabár urat érte a szerencse. Mi teljesen megnyugsunk a választásban, sőt talán magunk sem választhattunk volna ügyesebb és tapintatosabb igazgatót a folyamodók közül Latabárnál. Igaz ugyan, hogy legutóbbi állomásán sok váddal volt terhelve, de ha körülnézünk a vidéken, alig találunk oly igazgatót, ki panasza okot ne szolgáltalna. — Mi csak azt tanácsoljuk Latabárnak, hogy oly társulatot szervezzen, melylyel a közönséget a Szabó jó társulata után ki-elégíthesse, — azért mondtuk mult számunkban is, hogy jobb társulata legyen a Szabóéénál annak, ki a színházat megnyeri, nem pedig, mintha a Szabó társulata rossz lett volna, mert azt igazságosan senki sem mondhatja. — Más volt ott a baj!

* A kassai „Elisabethinum“ árvaház javára sorsjáték rendeztetik, melyre a sorsjegyek Koch Lajos kereskedő urnál kaphatók. Reméljük, hogy e jótékony czéllal összekötött szerencsejáték kellő pártolásnak fog örvendeni.

* A kassai jogászegyletjegyűlet javára jövő hó 22-ére táncvizsgálommal és sorsjátékkal egybe kötött hangverseny van tervezőben.

* A kassai lövöldében f. hó 14-én legjobb lövést tettek: Sochor János és Angyal József.

* A kassai kir. főgymnasium lelkes ifjusága a majálisra szánt költségeket — mint halljuk — könyvtárának gyarapítására fordítandja. Nemes önmegtadadás — mely bizonyára a főt. premontrei tanári kar tapintatos nevelésének kifolyása.

* A kassa-oderbergi vasút átdolgozott terve áment már a miniszteri értekezleten s a birodalmi tanács elé való terjesztésre csak a császári szentesítés kell még, melyet e napokban várnak. Az eredetileg tervezett 62 millió forintnyi biztosító-összeg 55 millióra szállítottatott alá, s e leszállítás azáltal lett elérve, hogy az alagutak csak egy sinutra építettének s más vas és köépitmények helyett ideiglenes faépitmények alkalmaztatának. A megtakarított összeg 7 milliót tesz ki. Riche testvérek nem vették vissza ajánlatukat, mint előbb jelentetett, hanem az alkudozások csak szünetelnek, miután a biztosított összeg felett nem történt megegyezés.

TÁRCSA.

Szittyá történelmi tanulmányok.

KORPONAY JANOS-tól.

VIII.

Seythia

A Pontus Euxinus (Fekete tenger, Mauri Thalassa, Tsernoje - More, Kara-Deniz) az öt hajnalban Axenosnak nevezetett.

Tengerparti fokai közül ismeretes volt hajdanában:

1. A Hecate fok vagy Achilles futása.
2. A Criumetopon fok, a mai Aioudagh fok.

Öblei közül nevezetes volt:

1. Az eupatoriái öböl
2. A kaffai vagy theodosiai öböl.
3. A panticapaeumi öböl.
4. A symbolerek réve, melyet a genuaiak Cembalorának neveztek, a mai balaclavai rév. Ezen révnek bejárása keskeny, a melyben a tauro szittyák kizsákmányolták az oda menekülteket.

Szigetei:

1. Leuce szigete (fehér, Adasi) a chazar uralkodás korszakában Chazaria nevet viselt, Plinius szerint: 80 stadiumnyi*) kerületű.
2. Borysthenes szigete (Achilea, Beresan).
3. Alopece (Atech).

Chersonesus taurica.

Tauria bércei közül Strabo kiemeli: A Trapecust és a Cimmeriont.

*) Egy stadium 600', 40 stadium egy német mértf.

A Trapecus, ma Tsatir-Dagh bérceinek szerinte asztal alakja lenne.

A Cimmerion a mai Eski-Dagh, némelyek szerint az Opouk.

Folyói közül a hajdaniak csak a Thapsist és Istrianut emelik ki. — Mind a két folyó azonban többé ki nem mutatható, minthogy Tauriában a nyári évszakban a folyók néha eltűnni szoktak.

Strabó szerint termékenysége oly nagy volt, hogy a gabna harminczszorosan fizetett.

Éghajlata szelid és benne megtermett a bor, olajbogyó, babér, gránátalma s t. e féle. Tauriában virágzásban állott a barom- és juhtenyésztés.

Halbősége oly nagy volt, hogy a görög Emporiák fontos kereskedelmi cikkét képezték.

Városai és nevezetesebb helységei közül jelesebbek voltak:

1. Panticapäum (Panticapaea, Bosphorus) a Bosphorán birodalom fő és székvárosa. A várost a milétek a Bosphorus bejárásánál egy halmon építették. Kerülete 20 stadiumnyi volt. A halom tetején sokszögű Acropolis állott, a városban pedig Aesculapnak szép temploma volt. — Napkeleti részén réve 30 hajót foglalhatott.

Diocletian korszakában a szarmátok, később pedig a hunnok birtokába jutott, mely utóbbiaktól Jusztinian visszafoglalta és megerősítette.

Panticapäum a mai Kerts, vagy inkább Ghersele avagy Wospor egykori genuai város helyén feküdt, nagyszerű, maig fennálló romjai, hajdani fényét, gazdagságát és kiterjedését hirdetik.

2 Gargaza, Panticapaeumtól nyugotra az egykori török Arabat nevű várház közelében, egy földesucson feküdt. — Gargaza közelében több apró város feküdt, melyeket Eumelus elfoglalt.

Ezen a vidéken keresendő az ugynevezett szittyá-

árok, a tauriai bércektől a Maeolis tengerig, mely keleti határa volt a király szittyáknak.

Nem különben itt volt Asander Bosphorán fejedelem szittyá fala is, mely 360 stadiumnyi hosszú volt, és tiz torony által vala védve.

3. Myrmecium Kerts közelében keletre feküdt.
4. Hermisium 40 stadiumnyira Myrmeciumtól.
5. Parthenium a földszoros legkeskenyebb részén.
6. Nymphaeum miletiai gyarmat, eleinte Athena hatalmában állott, II. Spartacus korszakában 410. Kr. sz. e. a Bosphorán fejedelem birtokába került. A mai Kamich-Bourunnak nevezett vidéken feküdt.
7. Citae (Cytocum) Theodosia és Panticapaea közt.
8. Zephyrium (Dia, Tyricitate) a nymphaeumi régi tengeröböl bejárásánál, a hol ma a Tchutbach tava fekszik.
9. Acrae comios 60 stadiumnyira Nymphaeumtól, Panticapaea egyik faluja.
10. Cazeca a mai tas-katsiki földszoroson a theodosiai öböl keleti végén feküdt.

(Folyt. köv.)

Az utolsó Condé.

Francziából: HORVÁTH VINCE.

III.

Az elfogatás.

1804-dik évi márczius 14. és 15-dik közti éjjel Ettenheim kis városka csöndes nyugalmából felveretvén, két század franczia, tehát idegen nemzetbeli lovasság által látja magát körülvetelve. A parancsnok biztatja a lakosságot, hogy nincs mitől tartaniuk, miután ez nagyherczegok beleegyezésével történiok; a miben ugyan igaza is volt azon különbséggel, hogy a badeni nagyherczeg és Frankhon között történt azon megállapodás, miszerint a franczia menekültek Frankhon nyugtalanítására törekvő izgatásai kiderülése esetében a francziáknak

S az ebbeli tárgyalások, mint magától értetik, csak is akkor fognának ismét megkezdetni, ha a birodalmi tanács valamely határozatában biztos tárgyalási alap lesz nyerve.

* Bakonyi magyar daltársulata sokkal több elismerésre tett szert közönségünkél mint a most itt mulató német hasonló társulat. Nemcsak hogy darabjaik sokkal jobbak és finomabb comicummal fűszerezvők, hanem az előadások is inkább sikerültek. Dankó zenészei a „magyar királynál“ ugyancsak huzzák estvéként — a pusztá falaknak.

* Ungvárott az első magyar daltársulat május 22-én tartotta utolsó előadását, s a közönség tetszését teljesen kiérdemelte. — Bunkó zenetársulata is ott működik.

* A tokaj-naményi vonalon a gőzhajózás f. hó 22-én már megkezdett. A menetrend lapunk hirdetései közt olvasható; a vitelárakat illetőleg a tokaji ügynökség útján kellő felvilágosítás nyerhető.

* Kanizsán mint a Z. S. K. írja május 20-ikáról, a piacon már cseresnyét árulnak. Boldog vidék!

Vegyes hírek.

* Arány, ezüst és rézpenz, Bécs, Kormöcz, Károlyvár és Velence pénzverdében, a múlt év folytán összesen 21.894,639 ft. veretett ki; mihez a korábbi évek összegét odavéve, ezüstpenzt vertek 184,410,874 ft., ezüst váltópénzt 1,454,945 forint váltópénzt 145,793,915 forint, kereskedelmi ezüstpenzt 22,831,451 forint, aranypenzt 62,349,283 ft., összesen 466,840,968 ft. érczpenz az, a melyről nem tudjuk, hogy „merre van hazája.“

Irodalom.

Megjelent és beküldetett szerkesztőségünkhöz: Kalmár Róza összes költeményei. A csinosan kiállított füzet 154 lapra terjed, s ajánlja van gr. Szapáry Istváné sz. gr. Ráday Biri ö mlgának. Ajánljuk különösen a hölgyek figyelmébe ezen gyöngéd tollal írt szép költeményekét.

Az „Erdészeti Lapok“ 5. füzeté következő tartalommal. A sarjerdő (vége) Divald és Erdődi utolsó száva. Egyesületi közlemények. Megjelen havonként egyszer. Előfizetési ára egész évre 5 ft.

Egyveleg.

— Mikor Konstantin orosz nagyherceg 1815-ben Bécsbe érkezett a congressusra, azonnal a Burgba sietett, hol Sándor császár szállva volt. A Burgkapujánál ezuttal pompás gránátosok álltak őrt a Colloredo-ezredéből.

ki lesznek szolgálandók; Carlsruheban csak márczius 16-án hirdettetett ki, holott Enghien herceg elfogatása egy nappal előbb hajtatott végre. Egy csapat dragonyos Enghien herceg lakához tart, hová épen reggeli öt óra-kor érkeznek. A herceg, ki a tegnapi schwarzwaldi vadászatából elfáradtan jött vissza, még aludt, a midőn szolgálja e kiállással ébreszté fel álmaiból.

„Uram, keljen föl, 'ranczia katonáktól vagyunk körülvéve!“

A herceg ennek hallattára, több magyarázatot nem is kérve, legott talpon áll, felöltözik és a szomszéd szobába rohan, hol már Grunstein ezredes és többi barátai felvannak.

„Mit akarnak tőlem?“ kérdezé a herceg, miután ablakát fölnyitá, a kastély előtt álló lovasság parancsnokától.

„Nyissák ki a kaput, mert betöretem!“ kiált föl Charlott ezredes, ki már a csendőr csapatot a kapu betörésére vezénylő.

„Egy további vezényszót, egy fenyegetést még!“ — monda a herceg, mialatt kétsővű fegyverét felvonta — „és a merész vezénylő drágán fizeti meg vakmerőségét.“

De Grunstein ezredes megfogván a puska csövét, így szólítá meg a herceget: „Uram, ön talán vétkesnek hiszi magát?“

„Nem,“ viszonzá a herceg.

„Ekkor minék e hasztalan ellenszegülés,“ mond az ezredes, körülvetettünk, még pedig egy sereg szuronytól, gondolja meg tehát hercegséged, hogy a vezér leövetése vesztünket idézné elő.“

Erre a herceg fegyverét eldobá: „Igaza van Grunstein, magam életéről rendelkezhetem, de barátai-

Konstantin nagyherceg egyszerűen lévén öltözve, nabír katonásan, az őrnek eszébe sem jutott az őrséget fegyverbe kiállítani: a herceg e közben az őrhez siet, s kérdi, miféle kereszt csüng mellén: a leipzig, vagy ágyu-kereszt, felelt ez.

Ide vele! — szólta a herceg — nekem még nicsen ilyen, ezzel egy rántással leszakította a keresztet a katona melléről.

Ha az őrség vezénylője történetesen nicsen közel, s rá nem ismer a félreismerhellen hercegre, majd megmutatta volna a granatos a hercegnek hogy jár az, ki egy magyar katonának melléről letépi a keresztet.

— Egy más jelenete Konstantinnak Windischgrätz herceggel volt.

Konstantin — parancsolta Windischgrätz hercegnek — az osztrák hadsereg egyik leghíresebb ezredesének, hogy ezredét meg akarja vizsgálni, s néhány hadi gyakorlatot maga ohajtana vezényleni.

Herceg Windischgrätz — magában értetik — engedelmességet — s az ezredet felállította, majdnem szemközt a Dunával, s Konstantin azonnal átvette a vezényletet még pedig németül s oly szakértőleg mintha az osztrák hadseregben nevedekett volna fel.

Egyszerre homlokmenetet (Front Marchet-t) parancsolt, s az ezred egyenesen a Duna felé tartott. Marche! kiáltott Konstantin. Még csak pár lépés, s az ezred bemegy a Dunába.

Ekkor Windischgrätz figyelmezteti, s ez azzal felel, hogy Marche! Marche-t vezényel. Windischgrätz pedig látván mivel van dolga, az ezred elé nyargal s kiáltja: Halt! Az ezred megállt mint a kőfal épen ideje volt: a Duna partjához ért.

Konstantin emelt karddal rohant Windischgrätznek, ki hidegen bevárta, s mikor az orosz nagyherceg már lépésnyire volt tőle — ő is fölemelte kardját.

Ki herceg Windischgrätzet ismerte, tudhatja, hogy bizony nem leende tanácsos — hozzá vágni. Konstantin hüvelyébe eresztette a kardját, s elkaczagta magát.

Ezzel vége volt a tréfának.

Sándor császár azonban nem úgy értette a dolgot, s az elbeszélte két eseményt meghallván, Konstantin parancsot kapott, hogy Bécsset elhagyja, el is ment. Pedig az egész csak egy kis tövedés volt, a herceg azt hitte, hogy Oroszországban van; hol a negyedik emeletből is kiugratják a katonát, ha valamelyik herceg szeszélye úgy kívánja.

Házi tanácsadó.

* Gombát befőzni. Végy 50 lat jól megtisztított és megvagdalt gombára 2 lat sót és 4 lat eczetsavat (a gyógytárból), ezt tedd valamely nyílt edénybe és

méről nem. Nyissátok ki a kaput, hogy minden láрма megszűnjék.

A kapu fölnyitattik, a katonaság berohan és udvar, istálló, kert megtelnek azokkal.

„Ki önök közül az ugynevezett ezeltől herceg?“ kérdé Charlott ezredes felvont pisztolyal kezében.

E kérdés nem volt ok nélküli, mert a herceg személyének leírásával nem bírván, az egyszerű vadászöltönyben levő herceget külsejéről megismerni nem lehetett, és azért darabig csend uralgott.

Grunstein már felelni szándékozott, midőn a herceg intvén neki, felszóla: „Ha önök meghatalmaztattak a herceg elfogatására, úgy kell ösmerniök személyes leírását is.“

„Miután önök úgy akarják uraim, úgy hát mindnyájan foglyaim,“ felelé Charlott.

„Ugy hát én vagyok a herceg, uraim,“ — szól Enghien felemelt fővel Tirion tábornokhoz.

„Akkor ön foglyom!“ kiált a tábornok, „föltéve, hogy később azonossága kiderülend.“

„Nem tudom,“ — mond a herceg, — „feljogosítvák e önök elfogatásomra, de az erő önöknél s így elég; mi önt illeti, — Ordener tábornokra megvetőleg tekintve — úgy látszik, nem habozott kardját oda kölcsönözni e dicsőséges csellfogásra.“

„Uram, — felelé Ordener hevesen és méltósággal, — a katona engedelmeskedik s nem okoskodik, én parancsomat s így kötelességemet teljesítem.“

„Csakhogy vannak oly parancsok is, melyeket egy tisztnek elfogadni s teljesíteni nem illik“ — felelé Grunstein.

„Hallgasson az ur!“ válaszol Ordener ingerülten.

„Én hallgatok — mondá Grunstein — csak hogy fognak majd hallatszani a mienknél még erősebb hangok

keverd óvatosan fakanállal időközönként gyakrabban, 24 óra múlva annyit lesz a lé, hogy általa mind a gomba fedve lesz, ekkor rakd be kisebb befőző üvegekbe a levél együtt, és zárd el jól hóllyaggal, vagy hóllyagpapirossal.

* A gesztenye mint kávépótlék. Az „Egészségi tanácsadó“ mint a kávé legjobb pótszerét ajánlja a gesztenyéből készített pótkávé, mint a mely a kávé ízét és zamatját legjobban megközelíti. Készítés módja abban áll, hogy a gesztenyét először jól meg kell szárítani kemencében, vagy tűzhely-kürtőben, aztán héjjából kitesztogatni s apróra megvagdalni s végre mint a kávé megpörkölni s megörlení. — Azon kívül hogy legközelebb a valódi kávéhoz, még a rosszabb kávéfajoknál is jobbnak állítják, sőt miután már magában édeses, cukor is kevesebb kell hozzá. Igen ajánlatos.

Szerkesztői posta.

— B. T. urnak Berzeviczén. Fogadja kérelmünk szives teljesítéséért hálás köszönetünket.

— A „Körütekintés vidéki gazdaságunkban“ című jeles cikksorozat elejét vettük, de minthogy a jövő félév kezdetével folytatást nem adhatunk, csak juliusban kezdhetjük meg közlését. T. iróját üdvözöljük.

— „Haller Gábor“ jönni fog, csak türelmet kértünk.

— T. F.-nek Ungvár. A költői levelet megtaláltuk, olvastuk s adni fogjuk.

— I. S.-nak, Olaszország. — Szives ígéretere számolunk.

GAZDASÁG és ÜZLET.

K a s s a. maj. hó 24. Szép és tiszta napok vannak, a melegség tikkasztó. Az életárak nem emelkednek. A fák és vetések igen szépek, de újra egy kis eső után sovárganak gazdáink. Hetivásárunk nem elég népes, élet is kevés szállított be. Vaj 36—40 kr., csirke páronkint 18—26—40, tojás 5 darab 4 kr.

E p e r j e s, május 19. Az életárak hivatalos kimutatása: Buza 6.—5.20. Rozs 4.20—4. Árpá 3.60—3.40. Zab 2.80—2.60. Kukoricza 3.80. Szesz itezéknint 20 kr.

U n g h v á r, május 23. Országos vásárunk egyike volt a legnépesebb és leglátogatottabbaknak. A várva várt baromvásár végre eljött, a legmesszebb vidékekről tödult a nép baromait eladandó, s talán innét van, hogy a marhának semmi ára sem volt. Annál jobban megfizették a fényüzési cikkekkel, ezeknek becsük s értékük emelkedettebb volt. A vásár nagyságát emelte a tiszta kellemes tavaszi idő, azaz hogy nem épen kellemes, mert igen tikkasztó nap volt, beillett volna kánikulába is, mindamelllett azczaban kedves; különben időjárásunk pár nap óta szép és tiszta, valódi tavaszi napokat élvezünk. A mi a piaci árat illeti, az életnek ára köblönkint Buza 4 ft. 50—5 ft. Rozs 3 ft. 50. Árpá 1 ft. 80. Tengeri 3 ft. 20. Zab 1 ft. 20. Burgonya 1 ft. 44 2 f. Szesznek itezéje 16 kr. Disznóhus 20 kr. Marhahús 11 kr. Vaj 36—40 kr. Zsir 60 kr. Szalonna 40 kr. A zöldség mint rendesen tavaszkor drága. Tojás 3 db. 2 kr.

is, és majd tán az enyém is hallatandja magát ön ellenében egy alkalmasabb helyen — s ezután egy fenyegető tekintetet vetett Ordenerre.

Az alatt Charlott ezredes, ki Trumery marquist egy szomszéd épületben elfogatván, a herceg irományait foglalá le; és miután minden lakosztály kikutatott, a tábornokok indulást parancsoltak.

E közben a foglyok, számszerint tizen, a herceggel a város melletti kis malomba vezettettek, hol is a város polgármestere a herceg személyének hiteles megjelölésére felhivatván, eként vétetett fel személyes leírása: magassága egy meter és 52 centimeter, haja s szemöldöke gesztenyeszínű, arca hosszas, szeme szürkebarna, szája középnagyságu, sasorru, álla hegyesded, tagok s növs jószhangzásu. Jaques a herceg hű szolgálja, ki a malmot ismeré, a herceghez lopódva ezt sugá fulébe: „Ezen szobából a tuloldali ajtó a malomkerék oszlályába vezet, és a kerék felett egy pallón át lehet menni, menjen ki hercegséged, a pallót huzza maga után s ugorjék be a vízbe. Én az alatt utjokat állom itt s s ön meg leend mentve,

A herceg meg is kísérté az ajtót fölnyitni, de szerencsétlenségére kívülről be volt rekesztve, s oda irányzott mozdulata figyelmet gerjesztvén egy csendőr előtt, egy őrt állítottak az ajtó elébe. Midőn a Rhenus partjához értek egy csendőr a herceg fulébe sugja, „ha a hajóban lesz, az én általam elfoglalt hajó oldalához tartson s ha uszni tud, ugorjék be a Rhenusba, én nem akadályozandom.

Már szándéka is volt megkísérteni a menekülés módját, midőn a hajóba lépve csakhamar meggyőződött, hogy e reménye is meghiusult, mert Charlott ezredes nem távozott el oldalától, azon felül pedig a csendőrök vevék tömegesen körül személyét, hogy mozdulnia is alig lehetett.

(Folyt. köv.)

Hivatalos értesítő.

Árverési hirdetés.

Kassa sz. kir. város tszéke mint tkönyvi hatóság részéről ezennel közhírré tételik, miszerint Grubiczy István örökösének Szabó János és neje elleni 524 frt. 25 kr. tőke és járuléka iránti végrehajtási ügyében, az adósok tulajdonához tartozó 931 ht r. e. 63 ö. i. sz. 1578 ft. és 80 kr. becsült házában becsáron alóli elárverezésére f. é. Junius hó 17-ik napjának d. e. 10 órája a városi tkönyvi hivatal helyiségébe kitétetik.

Miről a venni szándékozók azon megjegyzéssel értesítetnek, miszerint az árverési feltételek szokott hivatalos órákban a telekkönyvi hivatal helyiségében megtekinthetők.

Kelt Kassán 1865. april hó 7-én tartott város tszéki mint tkönyvi hatósági ülésből.

205. polg. sz.

265(1)3

Örökösök összehívása.

Abaujmegyében kebelezett Semse helységében Semsey Albert urnál szárazdajka minőségben özvegy Prájerne, született Sieber Mária, Sopron megyei okkai (Oggau) származású 1864-ik évi március 3-án végrendelet hátrahagyása nélkül elhalálozván, mindazok tehát, kik ezen hagyatékhoz örökösödési vagy követelési jogot tartanak, ezennel felhivatnak, miszerint a megnyílt örökséghez jogukat az alább kitett határnapig szabályszerűleg igazolják.

A jelentkezők közötti osztály-egyezség eszközése végett határnapul f. 1865-dik év jul. hó 1. napja sz. k. Kassa városában hivatalos helyiségben, alkülváros szépsi ut 187-dik sz. a. házában tüzetik ki.

Mely határnapra az örökösök s a netaláni hitelezők ezennel bíróság meghivatnak.

Zárgondnokul Fedák Ignác hitel ügyvéd ur nevezetlén ki.

Kelt Kassán május 20-án 1865.

T. ns. Abaujmegye kassai járás főszolgabirája.

Knézsik László.

247. t. k. sz.

Hirdetmény.

Abaujmegye törvényszéke által ezennel közhírré tételik, mikép Markbreiter Gyula Telperes Horovicz Lázár és neje Sarolta

elleni perben fennebb említett alperesnél bíróság lefoglalt, és összesen 16,286 ft. 95 kr. o. é. megbecsült, Kelecsény községben telekkönyvi 3 számú ívben foglalt ingatlanaira megtartandó bírói árverés megrendeltetvén, annak foganatosítására folyó évi junius 14-ik napja mint első, és folyó évi julius 14-ik napjának mindenkor reggeli 9 órája mint második határidő oly kijelentéssel tüzetik ki, hogy ezen birtok az első árverésen annak becsáron alól el nem fog adatni és hogy az árverési feltételek, valamint a telekkönyv, és becs, azon ideig bár mikor a törvényszéki irodában megtekinthetők.

Kelt Kassán 1865. évi martius 31-én tartott megyetörvényszék üléséből.

Márffy Károly,

1-3

alelnök.

Magán hirdetések.

Hirdetmény.

Megyebeli G.-Bátor helységében egy 120 holdnyi kényelmes lakással és mindennemű jó karban lévő gazdasági épületekkel ellátott tagosított birtok szabad kézből eladó; értesítést ad Kassán Juhász Mihály ügyvéd főteuca 183. sz. a. 268

1-3

Haszonbéri hirdetés.

A makrantszi közbirtokosság tulajdonához tartozó — az álladalmi országutnál fekvő községi és Csekaj nevezetű korcsmák folyó év julius 25. egymás után következő hat évekre — árverés útján bérebe fognak adni, mire az illetők 10 ft bánt pénzzel ellátva ezennel meghivatnak. Az árverési feltételek alólírtnál bármikor megtekinthetők.

Makrantsz május 20. 1865.

Czékus Gyula,

1-5

k. igazgató.

Lakások

kibérelhetők Frölich Károly ezüstműves főteuczai 9-ik számú házában: emeletben: 5 szoba, konyha, éléskamra, faható és pincze.

Ugy szintén: külön szoba mellék szobával.

Tokaj hegyaljai borok.

VITÉZ VINCZE PINCZÉJÉBŐL

nagyobb és kisebb mennyiségben eladók S. a. Ujhelyben.

Muskatály, Rizling, Szamorodni, a legfinomabb essentia, s több mindenféle asztali és csinált borok hordó átalag és üveg számra.

Tömeges megrendelésnél az árak olcsóbbak. Mustraborok a Felvidék szerkesztési irodájában vannak letéve.

Tudakozódhatni:

Oroszy Lászlónál,

Vehézen, u. p. Varanó.

Első cs. kir. szabad. dunagőzhajózási társulat.

Hirdetmény.

Alólírt ügynökség tisztelettel jelenti, hogy f. é. május hó 22-től az utasszállító gőzös járását

TOKAJ és NAMÉNY között,

további rendelkezésig következőleg kezdendi meg, u. m.:

Tokajról Naményba minden hétfőn délután, a pesti vasuti vonat megérkezése után, első menet május hó 22-én.

Naményból Tokajra minden csütörtökön hajnalban.

Csapról reggeli 7 órakor, első menet május hó 25-én.
Szolnok 1865-ik évi május hó 29-én.

Az első cs. kir. szab.

dunagőzhajózási társulat ügynöksége.

Werfer Károly könyvnyomdája Kassán.

PESTI

BIZTOSÍTÓ-INTÉZET.

Ezen 3 millió alaptőkével alakult intézet a végleges legfőbb engedélyt legközelebb megnyervén, működését tetteleg megkezdette

Az alólírt **főügynökség** tehát nyilvános tudomásul hozza, hogy valamint ő maga úgy minden Felső-Magyarországon alárendelt alügynökségei biztosításokat ellagadnak:

a) **tűzkárok ellen**, lak- és gazdasági épületekre, gyárakra s ezeknek belső szerelvényeire, úgy szintén mindennemű mezői természetmennyekre, létezzenek bár ezek földél alatt vagy pedig szabadon asztagokban, vagy boglyákban.

Epen így eszközöltetik biztosítás a **házhérbeni veszesség ellen** is, a mennyiben ez a biztosított épületekben előfordulandó tűzkár folytán történik.

b) Szállítmányi javakat érhető **elemi károk ellen** vizen és szárazon.

c) **Jégkárak ellen** mindennemű földi terményekre, és

d) **az ember életére**; ennek biztosítása azonban csak később fog elintézés alá kerülni.

Ezen biztosító intézetnek valamint biztosítási feltételei, úgy díjszabályzatai lehetőleg a t. cz. közönség előnyére vannak megállapítva, és valamint itten úgy hasonlóul minden alügynökség által a kívánt felvilágosítások a legnagyobb készséggel nyújtatnak.

Kassa május 21-én 1865.

A pesti biztosító-intézet

kassai főügynöksége

Schönhofer Károly,

főteuca 445-ik sz.

Hölgyeknek!!!

Végeladás

Pénz!!!

Arabella, Róza, Panama, Amiens, Brasilienne, Rayc, Mohair, Silk Mohair, fekete s mindenféle színű selyem kelmék, valódi Rumburgi, Németalföldi Creas s más fajú vászon, Perqualine, francia Battiste, Robesa Zuave d'Manteau 7/8 és 3/4 gyapjuszövetek, tavaszi köpenyek, gyapju és Zitz butorok, beszövítt Longues Chawles, nem különben Cachemir kendők, szőnyegek, gyapjuripse, himzett Gobelint, takarók, vászonkendők, abroszok, törölközők és egyéb hasonnemű kelmék, valamint számos más, itt még nem jelölt s e szakmába vágó árucikk az üzlet felbomlása miatt a lehető legolcsóbb árak mellett eladatnak.

Schäffer A.

a pü-pöki lakban.

Epen most jelent meg és

WERFER KÁROLY,

könyv-, mű- és hangjegyekereskedésében Kassán főteuca 342. szám alatt a ferencesek egyháza mellett kapható:

A boldogságos

SZÜZ MÁRIA HAVYA

Imakönyv a

májusi ajtatoskodók számára

Gorres Guidó — Mária dalaival, ára fizve 40 kr. finom Velinpapiron 1 ft. kötve 60 kr.

BÉLA KIRÁLY

NÉVTELEN JEGYZŐJÉNEK KORA.

Irta Vass József, — Ára 1 frt.

SZENICZEY GUSZTÁV

VÁLTÓ-ES CSÖDÜGYEKBE

a föméltóságú hétszemélyes tábla által 1864. évben

MEGALAPÍTOTT ELVEK.

Ára 2 frt. 40 kr.

Az árva- s gyámügyekbeni eljárás s az

árvavagyon kezelése.

Irta Kassay Adolf. — Ára 60 kr.

A telekkönyvi rendszer

ALAPELVEL.

Irta Halmosy Endre. — Ára 2 frt. o. é.